

Pirstoutuvatko työurat?

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Tervetuloa työurien tutkimusseminaariin! Ohjelmassa klo 9.30–12.30:

Teoksen julkistus ja keskeiset tutkimushavainnot. Satu Ojala, Tampereen yliopisto: *Pirstoutuvatko työurat? Teollisuusalat talouden ja teknologian murroksissa (toim. Satu Ojala ja Pasi Pyöriä, Tampere University Press)*

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-028-1>

Osa I Työurat eri elämänkaaren vaiheissa

Nuorten moninaiset työmarkkinasiirtymät. **Pekka Virtanen, Tampereen yliopisto**

Naisten ja miesten työurien eriarvoisuus ja perhevapaat. **Janne Salonen, Eläketurvakeskus**

Työurajohtaminen – vertaisryhmävalmennuksen vaikutukset varttuneiden työntekijöiden työhyvinvointiin ja työuraan (RCT). **Mervi Ruokolainen, Työterveyslaitos**

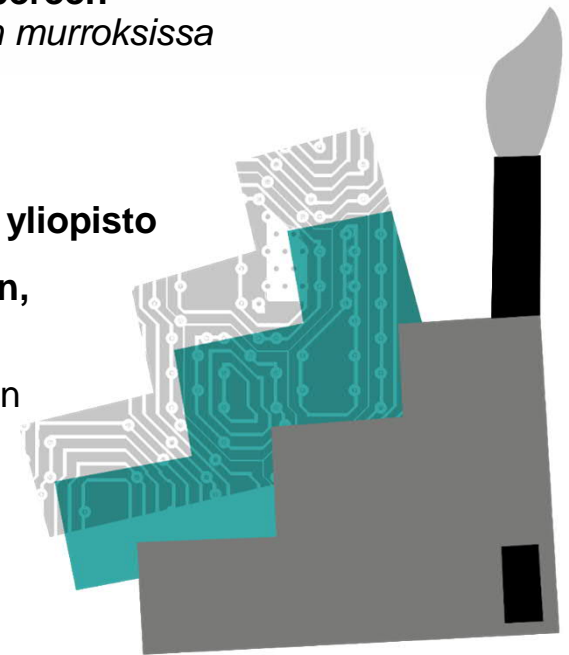
Osa II Talouden ja yritysinvestointien työuravaikutukset

Kiinan tuontishokki ja teollisuustyöntekijöiden työurat Suomessa.

Terhi Maczulskij, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Yrityksen investoinnit aineettomaan pääomaan henkilöstön työuran kannalta.

Pasi Pyöriä, Tampereen yliopisto

Virtuaalinen kippis!

Olemme nyt julkaisseet teoksen [*Pirstoutuvatko työurat? Teollisuusalat talouden ja teknologian murroksissa*](#) (toim. Satu Ojala ja Pasi Pyöriä, Tampere University Press).

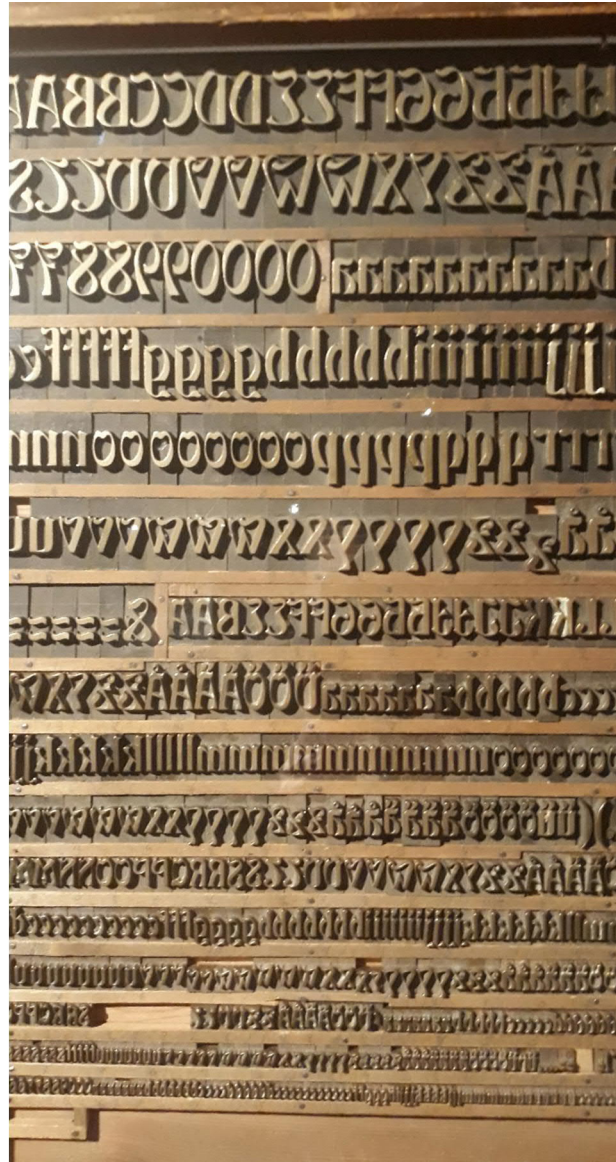
Myös hankkeen tiivistelmä/policy brief on [julkaistu](#).

Kiitos hankkeen mainiolle ohjausryhmälle! Mukana olivat Eläketurvakeskus, Akava, STTK, SAK, Tekniikan Akateemiset, Ammattiliitto PRO, Teollisuusliitto, Teknologiateollisuus, Kemianteollisuus sekä Metsäteollisuus.

Kiitos Työsuojelurahastolle!

Tutkimusryhmä Tampereen yliopiston Työelämän tutkimuskeskuksessa WRC:ssä

Kiitos Tampere
University
Pressin Anna
Ruthille ja Sirpa
Randellille
kirjainten
latomisesta!

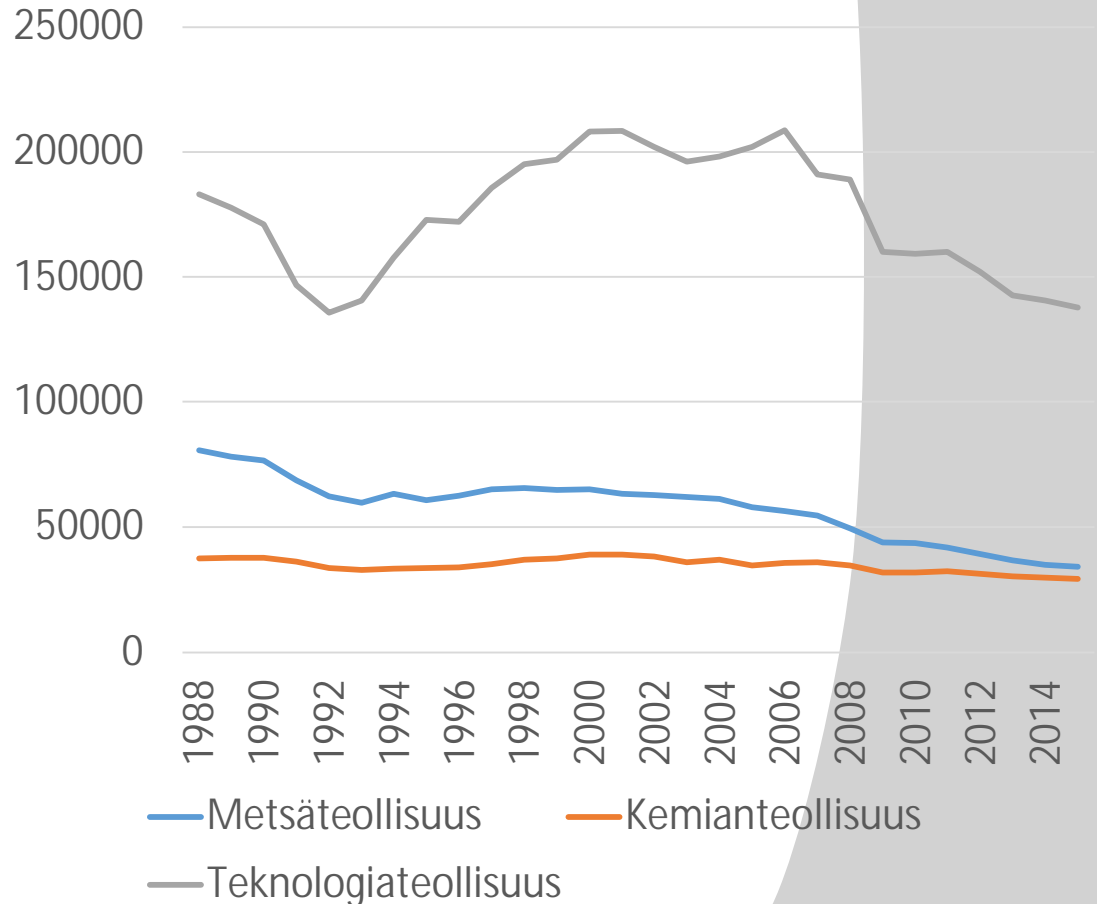
Kuvat ovat Suomalaisen
kirjan museosta
Pukstaavista, näyttelystä
"[Inkunaabelista
sähkökirjaan](#)"

Teknologinen, alituinen murros ≠ työllisyyden murros

- Tämän päivän pelkona on se, miten tekoäly muuttaa työtä: “[K]irjanpitäjä on helppo saalis tekoälylle”, sanoi Osmo Soininvaara 30.11.2020 Hyvinvointia työstä 2030-luvulla -raportin julkistusseminaarissa 30.11.2020
 - Tai sitten kirjanpitäjän ammatti muuttuu vuorovaikutteiseksi asiantuntijatyöksi ja asiakasyritysten konsultoinniksi – ammatit laaja-alaistuvat (Haapakorpi & Onnismaa 2014).
- ”Työn tekemisen välineet ja ulkoiset puitteet ovat saattaneet sinänsä muuttua paljonkin” (Kasvio 1994, 13)
 - mutta teknologiat ovat kuitenkin ”vain” välineitä ja ne välittyvät työllisyysvaikutuksiksi viiveellä ja eri rakenteiden ja toimijoiden kautta.
- Pitemmällä aikavälillä ammattirakenteet muokkautuvat teknologiavaikutusten myötä, kuten työmarkkinoiden polarisaatiota koskevat empiiriset havainnot ovat osoittaneet. Automaatioriski on pienin inhimillistä luovuutta ja uuden ideointia edellyttävissä tietotyön ammateissa. (OECD 2019.)
- Samalla syntyy uutta työtä.

Kysyimme hankkeessa, pirstoutuvatko erityisesti teollisuuden työntekijöiden työurat

- Analysoimme Tilastokeskuksen FOLK työnantaja–työntekijä-rekisteriaineistoa vuosina 1988–2015
- Arvioimme työuria eri mittareilla: työllisyyden vakaudella, työtulojen kehityksellä, liikkuvuudella toimialojen ja toimipaikkojen välillä sekä uudelleenkouluttautumisella.
- Kuviossa on Vuoden lopussa toimialalla työsuhteessa olleen henkilöstön määrä teknologia-, metsä- ja kemianteollisuudessa 1988–2015. Aineisto: FOLK, Tilastokeskus.

No, pirstoutuvatko?

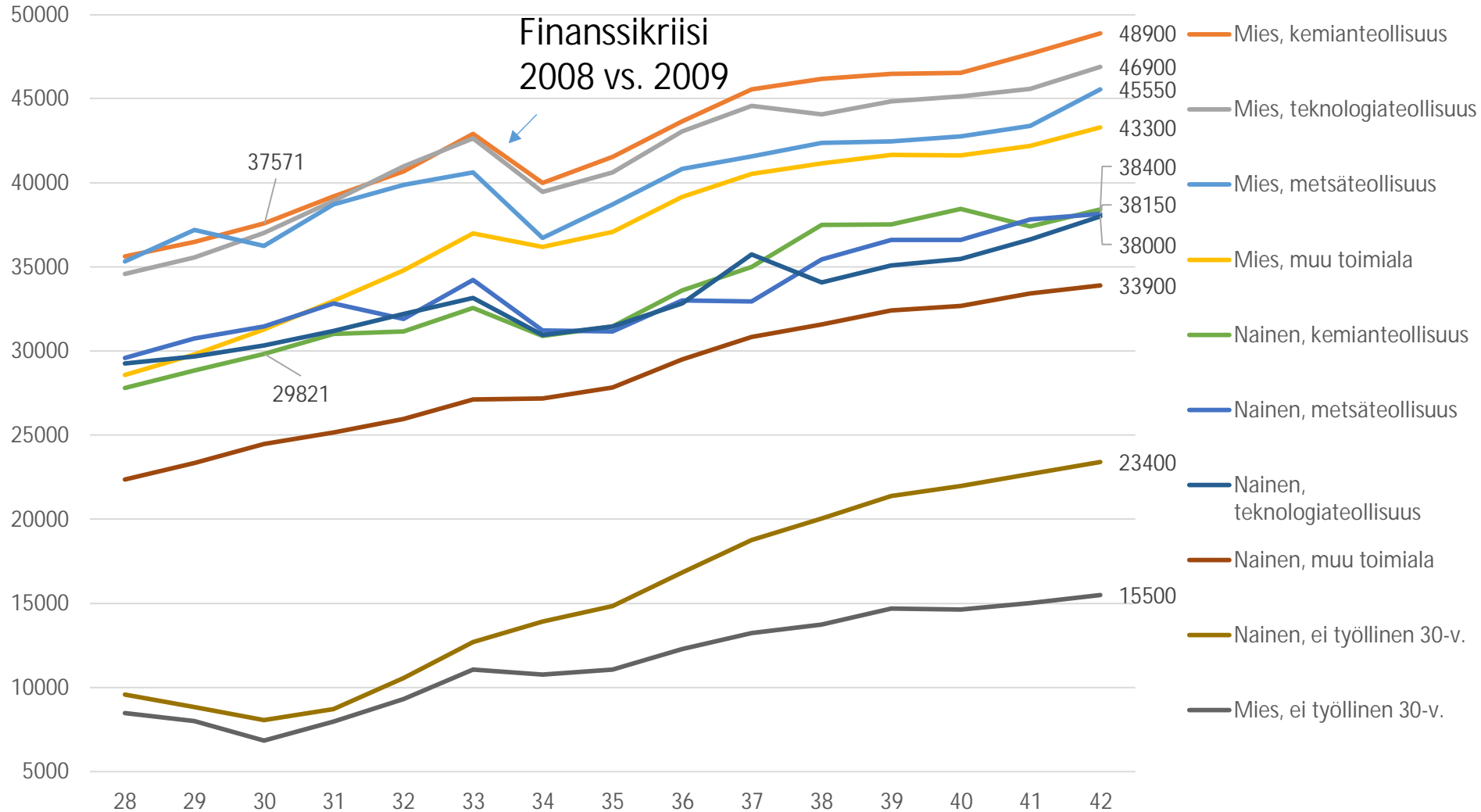
- Vastamme, että teollisuustyöntekijöiden työurilla:
 - i. työlliseksi kiinnittyminen on keskimäärin ennallaan kohorttien välillä
 - ii. työttömyys ja työvoiman ulkopuolella olo oli eri-ikäisten uraseurannoissa vähäistä, mutta
 - iii. erot naisten ja miesten sekä matalasti ja korkeasti koulutettujen työurilla ovat huomattavat ja säilyvät kohortilta toiselle.
- Teollisuustyöntekijöiden urat eivät merkittävästi eroa muiden toimialojen työntekijöiden urista. Tulokehitys on kuitenkin vahvempaa kuin muilla toimialoilla.

15.12.2020

Kuvitus: Marica Lonka

Naisten ja miesten tulotason ja -kehityksen erot huolestuttavia. Tässä kohortin 1975 (vakioimaton) valtionveronalaisten mediaanitulojen kehitys 28–42-vuotiaana. Henkilöt ovat 30-vuotiaana työssä teollisuustoimialoilla.

Havaitut tuloerot tekniikan tutkinnoilla ja teollisuuden aloilla vastaavat tulonjakotilaston tietoja naisten ja miesten elämänkaarenaikaisista tuloista (ks. Kajantie 2020)

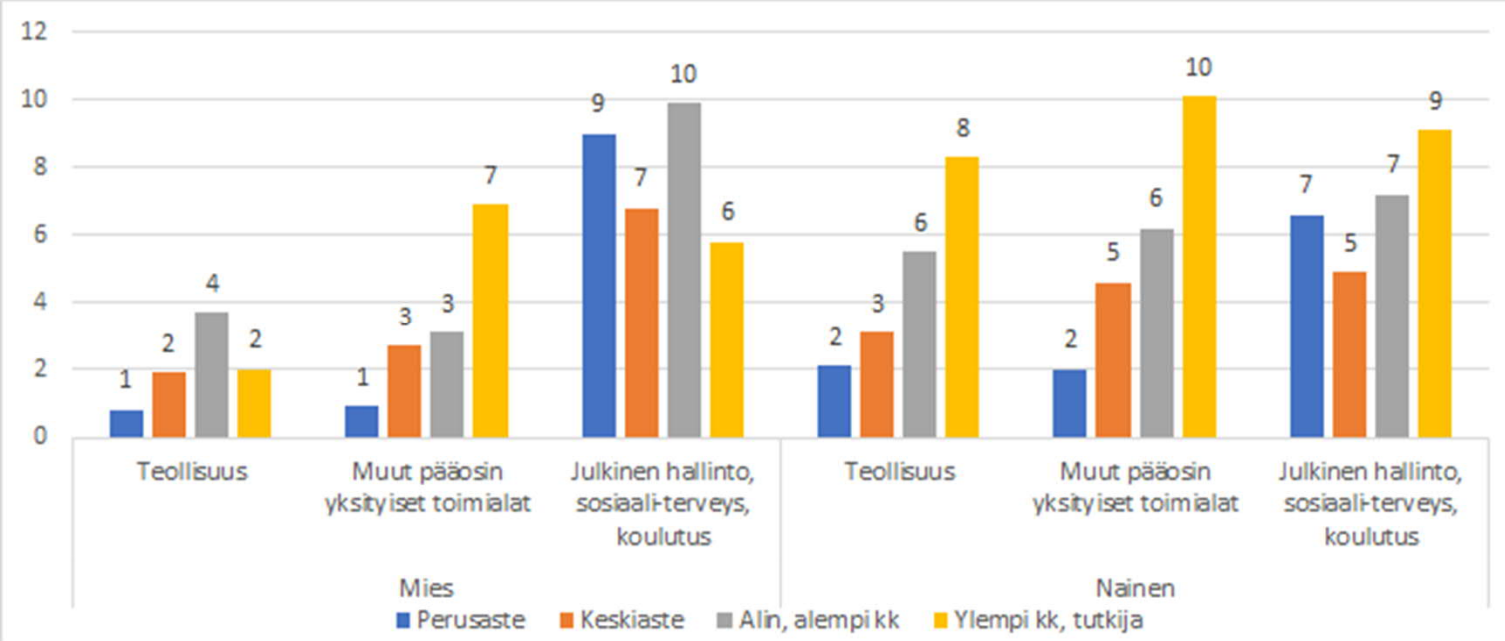
- Kuten luonnontieteen, matematiikan, tekniikan ja metsäalojen tutkintoja tehneitä kohortteja käsitelleessä analyysissämme (luku 6), myös tulonjakotilastossa naisten tulotaso asettuu noin 80 prosenttiin miesten tulosta 30 vuoden iässä. Ero säilyy samana pitkälle vanhuuteen. (Kajantie 2020.)
Vaikka ansioeron aiheuttajat pääosin tunnetaan – segregaaation lisäksi miehet tekevät enemmän työtunteja ja ovat korkeammassa ammattihierarkian asemassa – kyse on samalla sukupuolten välisestä yhteiskuntasopimuksesta, tulonjaosta ja -tasauksesta elämänkaarella.
- Sukupuolten ansioeron tasoittamiseksi neuvoteltavana on ollut paljon ja pitkään eri keinoja. Ongelma tunnetaan hyvin. Olisi tekojen aika!

”On varauduttava kouluttamaan miljoona suomalaista uudestaan” (ks. Koski & Husso 2018, 10)

- Jatkuvan oppimisen parlamentaarista uudistushanketta motivoi huoli etenkin matalasti koulutettujen valmiuksista kohdata teknologisen kehityksen aiheuttama työelämän muutos. Tavoitteena on lisätä etenkin niiden työntekijöiden taitoja, joiden työ on automaatiolle kaikkein altteinta.
- Tutkimme hankkeessa työikäisen väestön kouluttautumista kolmesta näkökulmasta:
 - toimiala-asiantuntijoiden arvioina siitä, miten toimialojen yrityksissä suhtaudutaan työntekijöiden taitojen ja osaamisen vahvistamiseen (luku 4)
 - aikuiskoulutukseen osallistumisen
 - sekä uuden työssä tehdyn erikoisammattitutkinnon työuravaikutusten kannalta (luku 7)

Teollisuuden isoissa yrityksissä on iät ja ajat tehty systemaattista työtä työntekijöiden kouluttamiseksi

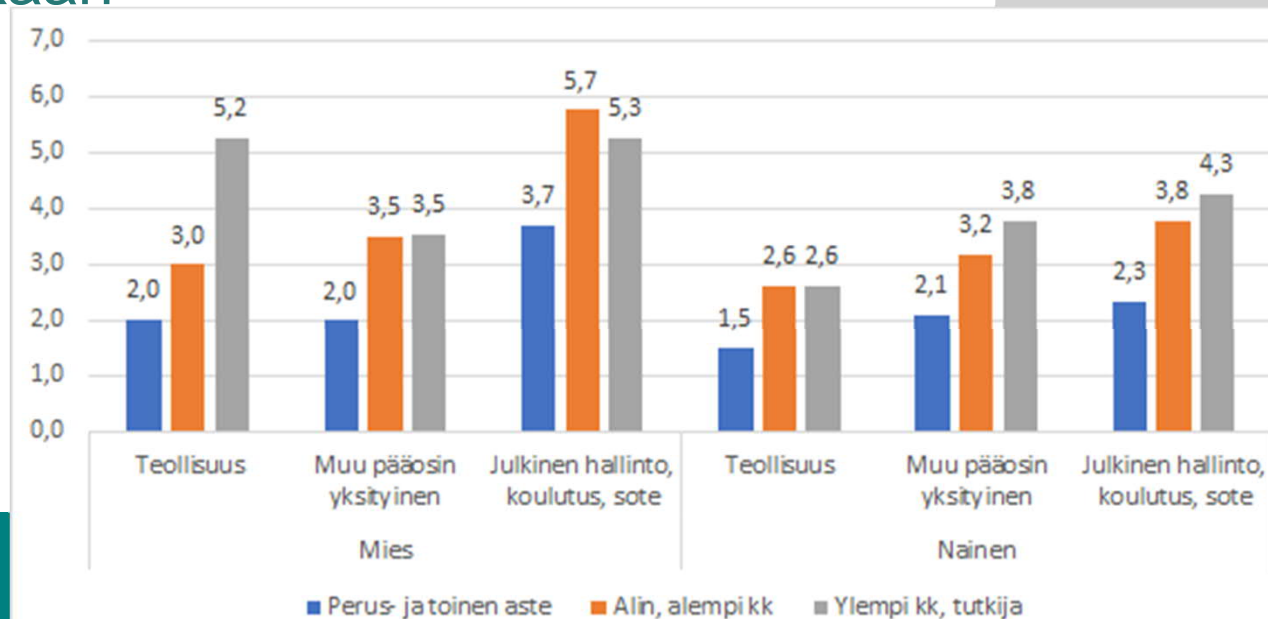
“Meidän alojen yritykset kouluttavat itse todella paljon. (...) Koulutus on aika vaativaa eli osaamisvaatimukset ovat isot. Pitäisi olla matematiikkaa, luonnontieteitä (...) peruskoulun jälkeisestä koulutuksesta aika vähän tulee suoraan henkilöstöä. Enemmänkin (...) kouluttaudutaan siellä työpaikoilla. Näyttötutkintoja suoritetaan paljon.” (Kemianteollisuus, työnantajat.)

Kuvio 7.1. 4 vk aikana tutkintoon johtavassa koulutuksessa tai kirjoilla oppilaitoksessa, %, 35+-v. työlliset. Työvoimatutkimus 2016, Tilastokeskus.

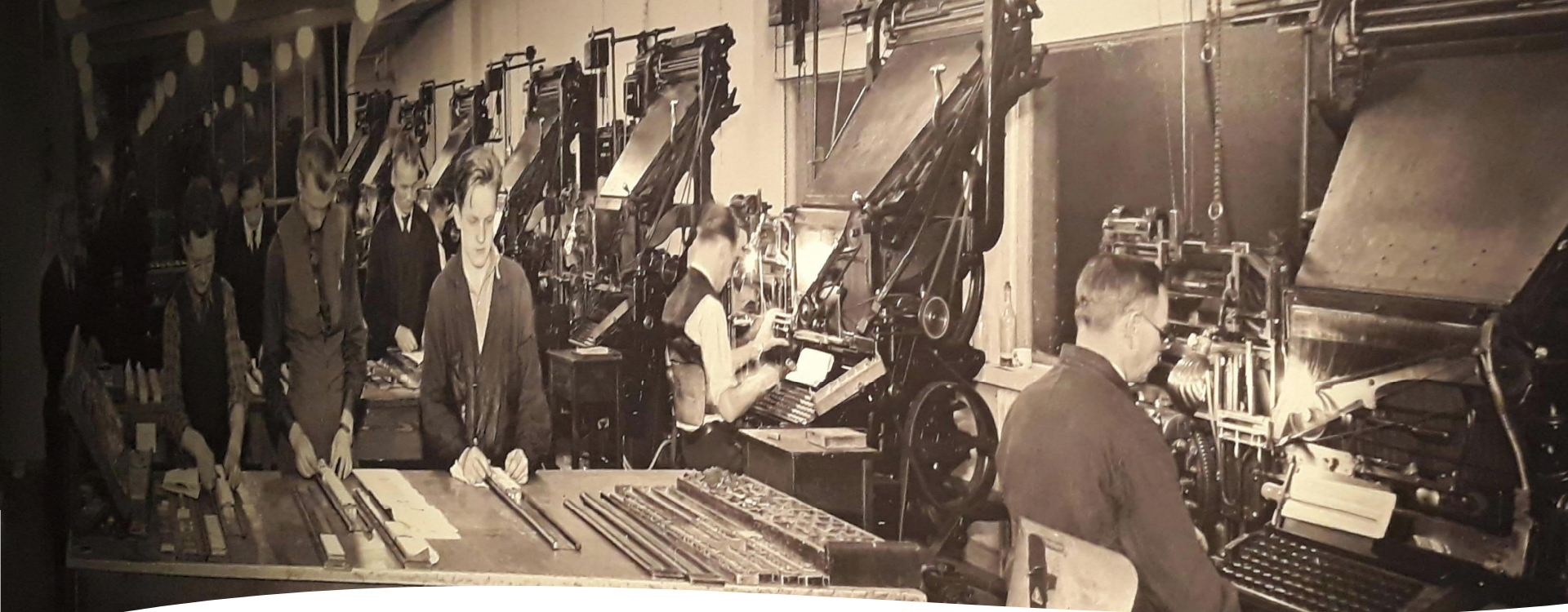
Työikäisenä ja työssä kouluttautuminen eriytyy koulutustason mukaan

Kuvio 7.4. Palkallisten koulutuspäivien lukumäärä kuluneiden 12 kk aikana, keskiarvo, 16–68-v. palkansaajat. Työolotutkimus 2018, Tilastokeskus.

Aikuiskoulutuksen vaikuttavuutta on kansainvälisesti arvioitu seuranta-asetelmilla vielä vähän (ks. Busk ym. 2019)

- Mittareina ovat olleet työllisyys- vs. työttömyyskehitys sekä työtulojen kehitys
- Niin myös luvussa 7, jossa vertasimme ammatillisen perustutkinnon vs. työssään uuden erikoisammattitutkinnon tehneiden työurakehitystä viitenä seurantavuonna uuden tutkinnon jälkeen
- Erikoisammattitutkinnon työuravaikutukset olivat varovaisen myönteisiä, mutta ryhmä osoittautui valikoituneeksi joukoksi urallaan eteenpäin pyrkiviä henkilöitä
- Vaikka tulot tai työllisyys eivät välittömästi paranisi eri aikuiskoulutuksen muotojen yhteydessä, hyödyt välittyvät yhteiskunnalle ja organisaatioille työntekijöiden työtyytyväisyyden ja motivaation paranemisen myötä. Motivoitunut työntekijä on tuottavampi. Näin aikuiskoulutus voi välillisesti tukea työikäisen väestön työkykyä ja sitä myötä pidentää työuria. (Coelli & Tabasso 2019.)

Kiitos ja kirjallisuus!

Busk, Henna, Kauhanen, Antti, Karhunen, Hannu & Suhonen, Tuomo (2019) Mitä tiedämme jatkuvan oppimisen rahoituksen vaikuttavuudesta? Esitys ja kirjallinen arvio Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen valmistelun [tutkijatapaamisessa](#) 26.11.2019, Helsinki.

Coelli, Michael & Tabasso, Domenico (2019) Where are the returns to lifelong learning? *Empirical Economics* 57(1): 205–237.

Haapakorpi, Arja & Onnismaa, Jussi (2014) Ammattien laaja-alaistuminen ja sen työpoliittinen merkitys. Helsinki: työ- ja elinkeinoministeriö, Työ ja yrittäjyys 41/2014.

Hyvinvointia työstä 2030-luvulla (2020) [Hyvinvointia työstä 2030-luvulla. Skenaarioita suomalaisen työelämän kehityksestä](#). Lauri Kokkinen (toim.) Helsinki: Työterveyslaitos.

Kajantie, Mira (2020) Omaisuustulot kasvattavat sukupuolten välistä tuloeroa – ja tuovat etenkin miehille taloudellista turvaa myös eläkkeellä. [Tieto & trendit](#) 18.8.2020.

Kasvio, Antti (1994) Uusi työn yhteiskunta. Suomalaisen työelämän muutokset ja kehittämismahdollisuudet. Helsinki: Gaudeamus.

Koski, Olli & Husso, Kai (2018) Tekoälyajan työ. Neljä näkökulmaa talouteen, työllisyyteen, osaamiseen ja etiikkaan. Helsinki: työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 19/2018.

OECD (2019) OECD Employment Outlook 2019. The Future of Work. Paris: OECD Publishing.